

TORONTÁI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Hegyedévre	30 dinár
Egy órára	10 dinár

Egyes szám ára fél dinár

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felolvas szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL

Obiliteva (Zapolyva) utca 1.
Szerkesztőség telefonszáma 21
Kiadóhivatal telefonszáma 21
MEGJELENIK MINDEN NAP, HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTÁNI NAPOK KIVÉTELEVEL

Veliki Beeskerek, 1922.

LI. évfolyam, 27. szám.

Vasárnap, február 5.

Egységes adókulcsot állapítanak meg.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 3.

Dr. Kumanudi pénzügyminiszter elnöklete alatt a pénzügyi bizottság rövidesen megkezdi az adókulcsnak az egész ország részére való kiegyenlítésére irányuló tárgyalásokat. Az üléseken nagyszámú pénzügyi szakértő vesz részt, az SHS. királyság minden tartományából. A bizottság új törvényjavaslatot dolgoz ki a szkupstina részére.

Az ország kerületi felosztásának vitája.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 3.

A radikális képviselők ma délelőtt ülést tartottak klubhelyiségükben. Az állam kerületi felosztására vonatkozó törvényjavaslat felett folyt a vita. Több képviselő felszólalása után megállapodtak abban, hogy a radikális klub szükségesnek tartja, hogy ez a törvény minél előbb megszavaztassék. A klub a felosztást illetően csak Szerbia régi területén kíván változást eszközölni, míg az ország többi részére vonatkozólag állást foglal a kormány javaslatával szemben.

Massaryk köztársasági elnök ajándéka a 21. gyalogezrednek.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 3.

Kovacevity Mihály ezredes, a Skopljében állomásozó és Csehszlovákiáról elnevezett 21. gyalogezred parancsnoka, aki több tisztársával egyetemben most tért vissza prágai utjáról, Beogradba érkezett. Az ezredes emlékalbumot vitt Massaryk elnöknek, akitől viszont egy művészi kivitelű szobrot kapott az ezred részére emlékül. A szobron a következő felírás olvasható: „A csehszlovák köztársaság első elnöke az SHS. állam hadseregének 21. Csehszlovákiáról elnevezett gyalogezredének 1922 január 25.”

Alekszander király öfelsége ma kihallgatáson fogadta Kovacevity ezredest, akivel hosszasan elbeszélgetett annak prágai utjáról.

Az angol-belga egyezmény.

London, febr. 3.

Az Anglia és Belgium egyezményéről folytatott tárgyalások kedvező mederben folynak és közeli befejezésük felé haladnak.

Interpellációk napja.

A nemzetgyűlés mai ülése.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, febr. 3.

Delután öt órakor nyitotta meg a nemzetgyűlés mai ülését dr. Ribár házelnök. Az elnök felolvassa az igazságügyminisztérium átiratát, amelyben Ivanity Momesilló képviselő kiadatását kéri. A szkupstina a mentelmi bizottság elé utasította az ügyet.

Az első szónok Lazity Voisláv, kérészt intéz az elnökséghez, hogy miért nem intézték el a szkupstinához érkezett panaszokat és sérelmeket. Dr. Ribár házelnök kijelenti, hogy ezek az ügyek azért nem kerülhettek tárgyalásra, mert a szkupstinának még nincsen meg a házszabályzata, amint ez meglesz, rövidesen sorra kerülnek valamennyien.

Piletity Szpaszoje a montenegrói tiszteket ért sérelmekről tett interpellációt. A ernagoreai tisztek közül nagyon soknak, ugyanis nem adták meg azt a rangot, amit hadseregükben azelőtt viseltek. A hadügyminiszter válaszában kimutatta, hogy amikor a montenegrói tisztek átvétele megtörtént az SHS hadseregbe, számosan rangjukat illetően hamis adatokat diktáltak be, azért támadtak aztán a zavarok, amik miatt néhány ártatlan embernek is meg kellett szenvednie.

A kérdés különben rövidesen megoldásra kerül.

A montenegrói tisztkérdésben, több felszólalás után befejezték a vitát és áttértek a németországi állatszállítás ügyére.

Lazity Voislávnak ebben az ügyben interpellációjára Pucelj földművelésügyi miniszter válaszol. Kijelenti, hogy a Németországtól hadikárpótlás képpen kapott állatokat azért nem szállították haza és azért adták el a helyszínen, mert egyrészt a szállítás költségei horribilisak, másrészt meg félt, hogy ezzel behurcolják az ország területére a Németországban dühöngő állatbetegségeket.

Lazity közbeszólt, hogy miért válaszol a földművelésügyi miniszter az interpellációjára és miért nem Pasity, amikor azt a bizonyos szerződést a királyi kormány kötötte. Talán azért nem — mondotta a képviselő — mert az állatok eladásánál nagy szerepet játszott Pasity fia is?

Pucelj válaszában kifejti, hogy az eladásnak az említettek kivül más oka nem volt. Szabályos árlejtés útján keltek el az állatok, amelyen tehát minden polgár — Pasity fia is — résztvehetett.

Dr. Ribár elnök este fél kilenc órakor rekesztette be az ülést.

A cseh külügyminiszter Londonban.

London, febr. 3.

Benes cseh külügyminisztert a jövőhét végén Londonba várják. A cseh külügyminiszter fontos tárgyalások végett meg Londonba.

Ujra a spanyol rém.

— A „Torontái” tudósítójának távirata. —

Newyork, febr. 3.

Február elején Newyorkban ezerkét százötvenkét spanyolnátha megbetegedés történt. A halálesetek száma szerdán husz volt.

TÖZSDE

Február 3.

Beograd. Valuták: Dollár 75-50 Francia frank 6-30, Márka 38—, Lei 60—.

Devizák: London: 328—, Milano 3-58, Bukarest 0-60, Prága 1-43, Wien 0-98, Budapest 11-75.

Zürich. (Nyitás.) Berlin 250, Newyork 513, Milano 2885, Prága 965, Budapest 75, Zagreb 165, Varsó 15.

Zürich. (Zárlat.) Devizák: Berlin 260, Newyork 513, London 2205, Páris 43, Milano 2413, Prága

950, Budapest 75, Zagreb 165, Varsó 16, Wien 17, bélyegzett 8.

Budapest. (Nyitás.) Valuták: Dollár 666, Lengyel márka 20 és háromnegyed, Német márka 340—339, Lira 30, Osztrák korona 8 és fél, Lei 520, Szokol 1246, Dinár 860.

Budapest. (Zárlat.) Valuták: Napoleon 2525, Font 2875, Dollár 687, Frank 5550, Lengyel márka 21, Márka 342, Lira 2990, Osztrák korona 9, Rubel 53, Lei 515, Szokol 1240, Dinár 870.

Devizák: London 5675, Newyork 672 és fél, Berlin 332 és fél, Milano 3075, Páris 5550, Prága 1240, Zürich 13050, Wien 8 és fél, Zagreb 222 és fél.

A vidovdani merénylet tárgyalása.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 3.

Tegnap, a régens elleni merénylet tárgyalásának nyolcadik napján, folytatták a vádlottak kihallgatását. A mai tárgyaláson olyanokat hallgattak ki, akik részint a merénylet előkészítésében, részint a terrorista akciókban aktíve résztvettek. Az első vádlott: Jeltner Bozsó előadja, hogy titkos ülésekről nem tud semmit s így nem is jelenthetett meg azokon. Rendes szakszervezeti üléseken volt csak jelen. Jeltner kijelenti, hogy előbbi vallomását fenntartja, csupán megjegyzi, hogy a nyomozó hatóságok úgy vele mint társaival szemben erőszakosan viselkedtek. Lényegében ugyanezt mondta a második vádlott, Béres István novisádi munkás is. Gróbin János törökbecsei földműves elmesélte, hogy Szeityet személyesen ismerte, állandó összeköttetést azonban nem tartott fenn vele. Boros Janos novisádi napszamos erőlesen cáfolja a vádat, hogy a novisádi illegális szervezetenek tagja lett volna Mocsár Lipót, Farkas Bozsila, Boros Emil, Fráka Julka vallomásait vették ezután jegyzőkönyvbe. A tárgyalás holnapi napján folytatják és befejezik a hátralévő vádlottak kihallgatását s ezzel lezárul a bizonyító rész. Hétfőn lesznek a vád- és védbeszédok.

A pénzügyi bizottság ülése.

Beszűntetik a rendjeleket. Miniszterek napidija.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 3.

A pénzügyi bizottság első szekciója ma délelőtt tartott ülést és határozatot hozott arról, hogy az összes rendjelek és rendjehivatalok beszüntetendők.

A szekció ezenkívül a miniszteri napidijáról is tárgyalt és a miniszterelnök napidiját százötven dinárban, a többi miniszterét pedig napi száz dinárban állapította meg.

Az utódállamok találkozója.

— A „Torontái” tudósítójának távirata. —

Róma, febr. 3.

Az olasz kormány az Osztrák-Magyar monarchia utódállamainak kormányait meghívta Rómába, a félbeszakadt értekezlet folytatása céljából. Az értekezletet február tizenötödikén fogják megkezdeni.

Ujra kísért a spanyol rém.

Számos megbetegedés történt

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, febr. 3.

Az 1918. évben oly nagy mértékben elterjedt s annyira félelmetes spanyolnátha három éves agónia után ismét magához tért és szinte ijesztő gyorsan inficiálja az embereket. A világ minden részéről keltezett táviratok vészesebbnél vészesebben hangzó számokkal jelentik, hogy itt vagy ott, ennyi és ennyi áldozatot követelt a hatalmas epidémia.

A legutóbbi napokban Beeskereken is olyan hírek kerültek forgalomba, melyek magyaránny spanyolnátha megbetegedésekről számoltak be. Hogy megtudjuk, mennyiben felelnek meg ezek a hírek a valóságnak, utána jártunk az ügynek és érdeklődtünk a városi főorvosi hivatalban, ahol kérdéseinkre ezt a feleletet adták:

A spanyoljárvány elterjedtségéről és a betegek számáról pontos adatokat nem mondhatunk, mert a bejelentés ennél a betegségnél nem kötelező. Tény, hogy Beeskereken igen nagy mértékben lépett fel s napokint újabb esetek fordulnak elő. Hogy hányan szenvednek spanyolban — erről csak hozzávetőleges becsléssel nyilatkozhatunk. Szerintünk negyven-ötven főről lehet szó. A spanyol általában enyhe lefolyású, néhány nap alatt kiheveri az illetőt. Komplikációkkal ritkábban jár, mint 1918-ban s így érthető, hogy halálest is mindössze egy-kettő volt eddig.

A spanyol mostani pályafutása tehát korántsem oly félelmetes, mint 1918-ban. Ha az orvosok reménye nem csal, rövidesen teljesen megszűnik a járvány.

Lemond az olasz kormány

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Róma, febr. 3.

Az olasz kormány tegnapi minisztertanácsán a parlamenti helyzetről tartott beható megbeszélést, amelynek eredményeként a minisztertanács elhatározta, hogy a kormány beadja lemondását.

A keleti kérdés rendezése.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Washington, febr. 3.

A Havas-ügynökség értesülése szerint Hughes államtitkár a leszerelési konferencián bejelentette, hogy a keleti kérdés rendezése a kereszülvitel stádiumában van. Az erre vonatkozó tervezet úgy szól, hogy Japán Kiaucsaut visszaadja Kinának; a japán csapatokat pedig visszavonják, míhelyt a kínai rendőrség ezen a területen a rendet és nyugalmat biztosítja.

A muzulmánok teljesen kiváltak a kormányból.

A kereskedelemügyi miniszter helyettesének lemondása.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, febr. 3.

Dr. Mehmed Spaho kereskedelemügyi miniszter tegnapi lemondásával kapcsolatban a politikai helyzetben ma új változás állott be. Ugyanis dr. Mehmed Spaho után, most dr. Kara Mehemedovity, az egészségügyi miniszter helyettese szintén beadta a lemondását. Kara Mehemedovity lemondásával dr. Mehmed Spahóval való szolidaritását akarta dokumentálni.

A kormány ebben az ügyben ülést tartott, de a két miniszter lemondása felett nem hozott határozatot, miután Pasity miniszterelnök néhány nap óta komolyan beteg és így egyelőre nem vehet részt az államügyek irányításában; nélküle pedig nem akart a kormány dönteni.

Parlament körében az a vélemény, hogy ez a két lemondás nem jelent nagy változást a politikában.

Mert ha a muzulmánok meg is változtatják eddigi politikájukat, a kormánynak még mindig meg lesz a többsége és így nélkülök is együtt fog tudni működni a szkupstinával.

A muzulmánok ezen eljárását azonban ugy politikai, mint parlamenti körökben, nem minden megjegyzés nélkül veszik tudomásul.

A „Politika” mai száma például azt írja, hogy a muzulmánok eddigi egész magatartásából kitűnt az, hogy minden törekvésük oda irányult: rövid idő alatt minél nagyobb hasznot húzni a kormánnyal kötött egyezményből. Különösen pedig az volt a céljuk, hogy kiforszírozzák az 1919–1920. évi husz millió váltásdíj kifizetését. Azután dr. Mehmed Spaho példáját követve, visszavonultak volna nemcsak a kormánypártból, hanem a politikából is.

A genuai konferencia.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, febr. 3.

Az Echo de Paris értesülése szerint Poincaré a többi államok vezetőférfiaival a napokban megbeszéli a genuai tárgyalás napirendjének főbb pontjait.

London, febr. 3.

A Reuter-ügynökség hivatalos helyről kapott információ alapján közli, hogy annak a hírek, amely szerint a genuai konferenciát elhalasztják, nincs komolyabb alapja. illetékes körökbe: biztosra veszik, hogy a konferencia — eredeti megállapodás szerint — március 8-án megkezdheti tárgyalásait.

Budapest, febr. 3.

A genuai konferencia, amely március nyolcadikán kezdődik, előreláthatólag két-három hétig tart.

Varsó, febr. 3.

A moszkvai szovjetkormány a genuai konferencia előtt, amnesztiát ad az Oroszországba visszatérő emigránsoknak.

A pápaválasztás.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Róma, febr. 3.

A Szent Pál kápolnában megtartott ünnepélyes szentmisén ötven bibornok vett részt, utána pedig megkezdődtek a konkλάβéhoz előírt ünnepélyes szertartások.

Róma, febr. 3.

A kamara és szenátus mai megnyitásán az elnökök kegyeletos szavakban emlékeztek meg az elhunyt Benedek pápáról.

A magyar politika hírei.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, febr. 3.

A keresztény-, kiscgazda-, földműves- és polgári-párt egyesülése a disszidens csoporttal mult hét esütörtökén megtörtént. Este nyolc órakor megjelent a kiscgazda-párt klubjában Bethien miniszterelnök, Klebersberg belügyminiszter, Karaffiát Jenő, báró Pröhle Vilmos, Ráday Gedeon és gróf Széchenyi Viktor.

Budapest, febr. 3.

A függetlenségi párt társasvácsoráján Bathány kijelentette pártja nevében, hogy résztvesznek a választásokon.

Budapest febr. 3.

A magyar nemzetgyűlés házelnökének kijelentése szerint a nemzetgyűlést meghosszabbítják, miután a választójogi vitát február 16-ig nem lehet befejezni. A választójogi vonatkozó törvényjavaslatot tizenhatórás gyűlésekben tárgyalják.

A görög hadsereg veresége.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, febr. 3.

A „Havas” távirati ügynökség jelenté angorai iradás alapján, hogy a görög csapatok az északi fronton tovább támadják az ellenséges csapatokat. Tegnap visszaverték a görög hadsereget, mely nagy veszteséget szenvedve, több kilométernyi területet volt kénytelen átengedni az ellenségnek.

A Popova-Karakas hangverseny.

Akik a többször elhalasztott s végre pénteken megtartott Popova-Karakas-hangversenyt meghallgatták, csak meggyökereztek a világ-hírű orosz vokális zenébe vetett bizalmukban. Az orosz hanganyagának s előadó művészetnek két olyan reprezentánsa mutatkozott be a beeskereki közönség előtt, akik méltán rászolgáltak a jövetelüket megelőző dicséret szavakra.

Orosz körökben jócsengésű művészi nevéik bevesződött a hallgatók emlékezetébe, sokáig fokmérőjü lesz a pénteki hangverseny az ezelőtti és ezutáni e nembeli előadásoknak.

Már fellépésük elárulja az előadói készséget és biztonságot. Hatalmas hanganyagukat viasz módjára formálják a skála minden változatában. Épp oly könnyedén tompítják lehelletszerű pianóvá mint orkánszerű dübörgéssé. Minden szillabájuk tiszta esengéssel érthető, szótagolásuk a zenéhez simuló. A tipikus orosz iskola precizitásának tükré énekük. Hol lánggal lobogó, vad szenvedély, emésztő tűz, majd játszi pajzánkodás vagy a nagy orosz mezők végtelen fájdalma. Nagy kár, hogy a speciális zenei formákat reprezentáló műdalaik, románcaiknak szövegét nem értették s így elestünk a zenei hatás: oly nagy mértékben támogató szöveg-hatástól.

Mozarttal nyitják meg hangversenyüket s a „Don Juan” egyik diettjének előadásával első hallásra a publikum szeretetébe lopták.

Tchaikovszky: „Toi seul” románca, ugyanannak a szerzőnek „Oublier si vite” műdala s egy bájos chaason-ban mutatkozik be Popova urhölgy, mint szólista. Átható éreces, hatalmas hangja megtöltötte a termet, lelkesített, majd könnyekre fakasztott. A következő szám Karakas szólószáma. Tchaikovszky: „Pas un mot” románca, a „Désenchantement” és Napravnik: „Don Juan” szenerádjának gyönyörűen megjátszott előadásával megérdemelt tapsra ragadta a publikumot. Ez a hatás csak fokozódott midőn szünet után talán legjobb számának, Rubinstein egy igazán drámai erővel előadott balladájának frappáns befejezése után a baritonisták egyik parádés szerepet, a „Szevillai borbély” Figaró áriáját énekelte. Erős lecke ez még a legjobbaknak is; bár majdnem minden tekintetben kielégített, hiányzott belőle a tempó s a szöveg — kétségtelenül nehéz — kristályos kiejtése. Ezután Popova urhölgy Puccini: Mimi áriáját a „Bohémek”-ből s Gounod: Margaret áriáját a „Faustból” adta elő, tomboló tapsot váltván ki a lelkes publikumból. Az orosz előadók kedvence operája, Tchaikovszky „Onjegin”-jének mély tónusokkal festett utolsó jelenete zárta be a magas színvonalu hangversenyt, amelyhez fogható rég hallott a beeskereki közönség.

INTERNATIONAL BIOSKOP
AZ ORIENT-SZÁLLÓBAN.

Szombati, febr. 4. este 6 és 8-kor

Vasárnap, febr. 5. d. n. 3, 5 7, este fél 9-kor

VÉRBOSSZU.

Dráma 5 felvonásban. — Főszerepben a bájos Pola Negri és Harry Littke.

Jön! Jön!
Amerika leánya.
Mayerlingi tragédia.

Népképviselői kormány alkotása.

Írta: Jankovits Koszta, ny. alispán.*

A politikai láthatáron világosan látni lehet, hogy az állam igazgatásának rendes mederbe való terelésének szükségessége a mindennapi élet ösztönszerűleg készíti a népeket arra, hogy az állam sorsa felett döntő hatalmakat figyelmeztesse és tőlük egyenesen követelje, hogy az állam és állampolgárok egyes meghatározott viszonyait és ügyeit sürgősen szabályozza az államérdekekre, a közérdekekre, a célszerűségi tekintetekre való különös figyelemmel. Mint a közigazgatási pályán hosszú időn át működött tisztviselő — kiindulva a bennem megérlelődött igazságérzet és egyenes gondolkodás elvétől — hajlandó vagyok még idejekorán, kapunyitás előtt közismert nézeteimet a nagy nyilvánosság elé hozni, hogy esetleg ezáltal is, a mértékadó körök figyelmét erre felhívjam azon reményben, hogy a higgadt és józan gondolkodás érvényesülni fog.

1918 november 17-én megszállotta dicső hadseregünk Bánát és Bácska vármegyéket vagyis a Vojvodinát. A katonai megszállás minden nehézség, ellenállás nélkül rendben történt, ami csak annak a bizonyítéka, hogy a Vojvodinát lakó nép, bár különböző nemzetiségű, az európai műveltség kellő fokán áll, józan gondolkodású s így testvéri egyetértésben élt és él egyenlő jogok és kötelességek mellett, tudatában lévén annak, hogy az állam fennállását, erősödését és virágzását, a népek jólétét és boldogulását csak az egyetértő testvéri közös munka biztosíthatja. A Vojvodinát lakó népek ezen szülő otthonához mint anyaröghöz való merev és hűséges szeretete biztosította annak idején ezen területnek békés és rendben történt megszállását, ami egyúttal azonban a megszálló hadsereg tapintatos haditényének is főként köszönhető.

A megszállás megtörténte után azonban hátra volt a megszállt területen a különféle belső és külső behatások, viszálykodások és a forradalom folytán részben megbénított, szétszúllott, sőt feldúlt és elhagyott hivataloknak újbóli megszervezése, a pénzügyi, adóügyi igazgatásnak, de főként az adminisztrációnak újból való megindítása. Nehéz munka volt ez! A községi jegyzők a forradalom folytán majdnem kizárólag kénytelenek voltak jegyzői hivatalaikat, sőt a községeket elhagyni, a járási főszolgabírák a járások éléről eltávoztak és hivatalaikat elhagyták, a megye székhelyén a pénzügyi, adóügyi, városi és megyei központi hivatalokat az alakult nemzeti tanács vette át, a volt özszes tisztviselőket pedig hivatalaikból eltávolította és őket lehetetlenné tette ezáltal, hogy hivatalaikat továbbra is elláthatták volna.

Beállt az egész vonalon a pangás, senkisé megdolgozott heteken át, a polgárok családi, anyagi, magánjogi és vagyoni helyzetét érintő ügyek pedig napról-napra elintézetlenül zsákokba kerültek s ott ezer és ezerszámra összegyömösölve hevertek. Nagy volt a baj! Hivatalok vagy teljesen megbénítva, vagy egyáltalán nem működtek, az ál-

lamigazgatás minden téren megszünt, nem volt jogvédelem, nem volt személy- és vagyonbiztonság, máról-holnapra élt a nép, amelynek józan, tisztességes eleme csak remegett, féltve a közállapotok teljes felfordulását, reménykedett csak és segítséget várt, hogy majd csak akad, aki a khaoszból kiragadja a népet, kezébe veszi a hatalmat, szervezni és teremteni fog, hogy a volt boldog élet ismét előjöjjön.

Hála a Mindenható Istennek, akadtak is oly férfiak, kik e felelősségteljes, emberi energiát felülmúló feladat keresztülvételére vállalkoztak, feláldozva saját érdekeiket, minden erejüket, tehetségüket, életmegvetéssel e szent célnak szentelték. E férfiak a Bánát első főispánja és alispánja volt, akik minden testi és lelki erejükkel, képzettségükkel és gyakorlatukkal, nem kímélve éjjel-nappal, dolgoztak és odahatottak, hogy az államigazgatást minden téren ismét akcióképes állapotba helyezték és azt minden téren érdemleges működés kifejtésére képessé tették. Hogy ezen kitűzött céljukat el is ériék, mindenképp előtt a vármegye volt elboicsájtott tisztikarát iparkodtak hivatalaikba visszahívni, ami sikerült is, mivel a vármegye főjegyzőjének az élen a vármegye volt tisztikara majdnem hiány nélkül a felhívásnak engedett, hivatalaikat azonnal elfoglalta és a hivatalos esküt az újvidéki „Narodna Uprava“-ra letette. Amint ez akadálytalanul sikerült a megyei központi közigazgatási tisztikarnál, épp oly nehezen ment és mondhatni egyáltalán nem is volt elérhető a többi hivataloknál, pl. pénzügyigazgatóság, adóhivatal, város, bíróság stb. E balsiker azonban a vármegye első alispánját nem keserítette el, hanem a főispán hozzájáruló támogatásával hatáskörét meghaladólag különféle uton-módon hozzáfogott a többi elhagyott hivatalok megszervezéséhez is, ami keservesen, nehezen ment és sokszor erőszakos fellépést is követelt, de hála a jó Istennek, mégis csak sikerült oly anynyira, hogy egy a bíróság, mint a város, pénzügyigazgatóság, adóhivatal, posta stb. hivatalok is megkezdheték érdemleges munkájukat.

Itt kénytelen vagyok megemlíteni, hogy a vármegye első főispánja és alispánja, ugy tudom a Narodna-Uprava felhatalmazása alapján erkölcsi felelősség mellett a visszahívott tisztviselőknek, akik az esküt letették, szerzett jogaik épességben tartását, sőt állásaikban való megtartásukat biztosították.

A hivataloknak ilyenformán való megszervezése és akcióképes állapotba való helyezése után indult csak meg a legnehezebb munka, amennyiben a hatóságok sok ellentéttel, nélkülözésekkel, a forradalmi bangulattól áthatott népek erőszakoskodásaival kellett megküzdenie.

A járási és községi hivatalok megszervezése szinte emberfeletti munkát és körültekintő gyakorlatot kívánt. A főszolgabírói hivatalok vezetői nélkül, a községi hivatalok jegyzők nélkül állottak, mindenütt a népforradalom szülte abnormális viszonyok felhasználásával avatatlan, minden gyakorlatot és képeit nélküli hozzá nem értő egyének ragadták magukhoz a hatalmat, foglalták el a járási és községi

hivatalokat és a vezetést törvénytelen uton-módon gyakorolták. Egyik vagy másik község a másik után a főnk szélére intott ezen agitátorok működése folytán, megrakadt a községekben a járásokban minden megszűnt a tanács, a gazdálkodás, földművelés, állattenyésztés, ipar és kereskedelem, a községek pénztárai kiürültek, fizetéseketlenek lettek a községek, a józan nép házaiba vonult vissza és remegve leste a jövőt, áhítozva várta a megváltást.

Nehéz, elképzelhetetlen munkát igényelt e téren rendet teremteni, a normális állapotokat visszahelelyezni. Óriási erőfeszítés, bátor munkára és erős kére volt szükség ily lázas, felfordult állapotok között rendet teremteni és a törvényes állapotot ismét helyreállítani. Amint a bekövetkezett viszonyok és állapotok igazolják, ezen munkát keresztülvinni és befejezni minden nagyobb államrendet felforgató esemény nélkül sikerült is a vármegye volt első fő- és alispánjának, kiket az egész Bánát ismer, kik az egész bánáti nép szeretetét, bizalmát, nemzeti és vallásfelekezeti különbségre való tekintet nélkül bírták és így közszeretettel örvendtek, ami főszállal birt, hogy sikerült nekik a vállalt missziót eredményesen befejezniük, mely siker eléréséhez nagyban hozzájárult azon hazafias szellemű áthatott ügyvéd urak odaadó és lelkes közreműködése, kik hivataluk gyakorlásának felfüggesztése után, tehát áldozat árán, vállalták a járási főszolgabírák nehéz feladatát. E szervezési munka 1918. évi november hó 17-ikétől tartott egészen 1919. év tavaszáig, amíg sikerült a községekbe az eltávolított szakképzettséggel bíró jegyzőket felcserélni visszahelyezni, a járásokban és községekben a rendet, békét, vagyon- és közbiztonságot némileg helyreállítani, mert e téren teljesen szétzilált állapotok uralkodtak. Az egyes községekben erőszakkal léptek fel, a visszahelyezett jegyzőket elűzték, sőt voltak községek, ahol a jegyzőt — a forradalom ideje alatt — megölték, vagy tetteleg bántalmazva elűzték. A szétszúllott volt rezsim esendőségre helyett alakult állami esendőségre működése nehézkesen indult meg, nem álltak laktanyák rendelkezésre és kevés volt a létszám. Ugy hogy a megszállott katonai parancsnok jóvoltából, ha valamely községből jelentve lett, hogy az erőszakoskodók eleme ismét rabolni és pusztítani kezd, a vezető alispán néhány gépfegyveres katonát küldött ki rögtön autón a rend helyreállítása végett.

Mindezen bajokhoz hozzájárult még a kenyérhiány is, a hazakerült hadiönkéntesek gabona- és tengeri követelése és földkiosztási kívánsága. A buza hiánya folytán annak ára egyre feljebb és feljebb szökött, mert a még rendelkezésre álló esélyes készletet is árfelhajtás mellett kivinni iparkodtak, aminek következménye volt, hogy a kenyér ára itt, a gabona hazájában, kettő koronáról rövidesen felszökött 10-11 koronára is. Nehéz sulyos helyzet volt akkor adminisztrálni, de hála a Gondviselésnek, a megye vezető férfiainak sikerült megtalálni mindenkor a helyes utat és módot az események szanálásához és így mindenkor sikerült a vármegyében a békét, vagyon- és személybiztonságot, a jogrendet és társadalmi rendet fenntartani. Alighogy a közállapotok és az államigazgatás némileg ismét megindult, újabb felhők tornyosultak a vármegye egén, a szomszédos országban kitört kom-

munista forradalom átesapása felvevete a jogi rendet. — 1919. év tavaszán egyik sztrájk a másik után kitört, sőt a levegőben forrongott a május elsején kitörendő kommunizmus. Minden veszélyeket a vezetőférfiaknak tapintatos intézkedésekkel, minden nagyobb rázkódással nélkül elhárítaniok sikerült, s mondhatom, az 1919. év és 1920. év első fele minden nagyobb, az államigazgatást megrázkódító esemény nélkül telt el és most már karöltve a második főispánnal is, aki szinte régi kipróbált elsőrangú közigazgatási tehetség, a megszervezett hivatalok egy a központban mint a járásokban és községekben a rendes mederben kezdtek működni és működtek, akadálytalanul folyt a községi, járási adminisztráció, megindult újból a pénzügyi igazgatás, az adóhivatal, a bíróságok működése és ami a fő, a megye összes iskolái miniszteri rendeletek folytán megnyitáltak újból és a tanítás minden téren fennakadás nélkül folyamatba tétett.

Az új ország vezérével volt és ma is a demokrácia. Demokratikus szellemben kellene folynia az államigazgatásnak, de sajnos, ha megfigyeljük a megszállás óta eltelt három és fél év történetét, ugy csak politikai pártok küzdelmeit látjuk, mely pártoknak egyenként célul tűzött programjuk, vezérelvük ideális, helyes és jó, de az emberiség gyarlóságánál fogva gyakran a pártok vezetői szerepét magukhoz ragadó államférfiak tulzába mennek és párti önző célok keresztülvételénél erőszakos politikától sem riadnak vissza, figyelmen kívül hagyva az állam és közérdeket, képesek a törvényes jogrendet magán- és közérdekeket sérteni, csak hogy kitűzött, esetleg talán nem is oly helyes céluakat elérjék. Sajnos, ezt látjuk főként az állami és autonóm tisztviselők bánásmódjánál, amikor a képesítéssel és talán hosszú évi gyakorlattal bíró puritán kifogástalan jellemű és munkaképességű tisztviselők feláldozva, állásaikból elboicsájtva lesznek és helyettük sokszor minden képesítés és gyakorlat nélküli avatatlan egyénekkel pótolva, csak azért, mert pártemberek és a párt politikája ezt ugy kívánja. Ha ezeket figyelembe vesszük, ugy eszünkbe kell, hogy jusson „Togucville“ világpolitikus jóslása a demokráciáról, amikor az már önkényuralommá válik:

„Látom — ugy mondja — hasonló és egyenlő emberek megszámlálhatatlan seregét, kik szüntelenül önmaguk körül forognak, hogy maguknak apró és köznap gyönyöröket szerezzenek, melyekkel megtöltik lelkeiket. Felettök van egy végtelen gyámokodó hatalom, mely egyedül azzal foglalkozik, hogy biztosítsa kívánságukat és örökösdiék azok felett. E hatalom abszolút részletezett, szabályos és szelid. Nem tör meg a pártok akarátát, hanem azt megpuhítja, hajlítja és irányozza, ritkán erőltet eselekvésre, de szünet nélkül ellenszegül a eselekedni akarásnak, nem ront le, hanem gátolja a születést, nem zsarnokoskodik, hanem csak feszélyez, szorít, erőtlent, kitölt, butít s végre az egész nemzetet oda viszi, hogy ne legyen egvéb, mint félnék és iparkodó nyáj, melynek kormánya a pásztor.“ Nagy ember jóslása ez! És vigyázni kell minden demokratikus államnak, hogy ez be ne következzen, orvossága és egyetlen akadály a veszélyes államrend bekövetkeztének egyedül csak az lehet, hogy a leg törvénye-

* Kaptuk az itt közölt kéziratot, amelyet — ha tartalma nem is fedi teljesen a mi álláspontunkat — érdekességénél fogva és a szerző személyére való tekintettel egész terjedelmében közreadunk.

sebb uton az államban élő egész nemzetet képviselő népképviselői kormány létesüljön, mely egészséges jó törvényeket alkot, azok tiszteletben tartását kivétel nélkül a törvény teljes szigorával biztosítja és az állam és közérdeket éppugy, mint a magánérdekeket a legmesszebbmódon előmozdítani, megvédeni és biztosítani legszentebb kötelességének és egyedüli életcéljának tekinti.

Ha most már új államunk életét tekintjük, mit tapasztalunk, azt, hogy számtalan politikai párt van, amelyek mind, egyenként és külön-külön más és más kívánságokat, követelményeket támasztanak a kormánnyal szemben. És ha tekintjük ezen pártok követeléseivel szemben a kormány magatartását, azt látjuk, amit Toqueville mond, hogy a kormány nem töri meg a pártot esetleges törvénytelen, az állam és közre talán káros, de nem is teljesíti a talán legnemesebb, legalkalmasabb, az állam és közérdeket talán a legmesszebbmódon támogató akaratát, hanem puhit, hajlít és irányoz, nem zsarnokoskodik, hanem finom módon feszélyez, szorít, erőteljes s lassan odajut ily állapotok mellett a nemzet, hogy félénk és iparkodó nyáj lesz, melynek pástora a kormány.

Ezért szükséges elengedhetlenül, hogy egy demokratikus államban az egész nemzetet, tehát vallás és felekezeti különbségre való tekintet nélkül az állam összes állampolgárainak akaratát képviselő népképviselői rendszer legyen. Mert csak ily népképviselői rendszer mellett lehet biztosítani az, hogy a hatalom a kormány intézkedései, kizárólag az állam és közérdek érdekében történjenek és ezen érdekeket szolgálják, mert az emberek érzéseiben és eszméiben van egy történeti rendszer és a rendszer első rugói bizonyos általános vonások, bizonyos szellemi és szívbéli jellemző tulajdonságok, melyek valamely faj, valamely század vagy valamely ország minden emberével közösek és ezek nem mások, mint az, hogy minden polgára az államnak a hatalomtól követeli és elvárja, hogy az egyedek jogait biztosítsa, a kötelességeket megszabja, minden kiváltságok nélkül egyenlő módon továbbá biztosítsa, hogy böles intézkedéseivel az állam népe gazdagodjon, művelődjön és így boldog megelégedésben élhessen. Ennek előfeltétele, hogy az állam gazdag legyen, hogy a műveltség kellő fokán álljon, hatalmas legyen és így népének megelégedett, boldog életet biztosítson. Az államnak tehát mindenkor előre kell haladni minden ágazatában az államigazgatásnak, hogy a művelt európai államok színpadán helyét megállhassa, nem pedig hanyatlás és elmaradás útjára lépni, mert oly állam, amelyben nincs kellő műveltség, felvilágosodottság és tudomány, az kell, hogy leszoruljon a művelt államok színpadáról és ily államban okvetlenül kell, hogy átvegye a vezetőszerepet a minden téren művelt, gazdag, tudománytól áthatott, kifejlett ipar és kereskedelemmel bíró hatalmas államok, amelyekbe azután lassanként hozzácsatlakoznak az elmaradt, illetve e téren hanyatló államok beolvadni kénytelenek. Történeti igazság ez! Amely alól kivételnek nincs helye.

Ha most már államunk igazgatását tekintjük, látjuk, hogy a Vojvodina népei mint mostohatestvérek kezeltetnek az anyaország ré-

széről. Nem tartom helyesnek ezen politikát, nem pedig azért, mivel a Vojvodinát nemzetiségek lakják századok óta és pedig nem csekély számban, amelyeket a százados és százados együttélés, családi kapcsolatok, társadalom és baráti nekszások egymáshoz fűzték, kiknek mondhatni, egyenlő érzékviláguk, egyenlő szokásaik és egyenlő közös óhajaik vannak. E nagyszámu nemzetiségeket, melyek a műveltség és tudomány, az ipar és kereskedelem, a mezőgazdaság és állattenyésztés stb. magas fokán állanak, nézetem szerint nem helyes és talán a jövőbe tekintve veszélyes játék lehet, ha az anyaország részéről mint mostoha gyermekek kezeltetnek. Szükségesnek tartom vojvodinai nép jogait elismerni, nekik megfelelő törvényeket adni kötelességeiket egyenlősíteni és az államigazgatásban kellő részvételt biztosítani. Így képelem csak elérhetni azt, hogy a Vojvodina az államnak hatalmas erő- és gazdasági-oszlopa legyen. A népeknek ily poliglott államban vallás és nemzetiségi különbségre való tekintet nélkül polgári jogokat adni, — elv legyen: egyenlő jogok, egyenlő kötelességek minden polgárnak, behozni az általános szavazati jogot és az egész népet egy pártba tömöríteni, amely pártnak zászlaján jelző legyen: közös testvéri munka, egyenlő jogokkal és kötelességekkel, hogy az állam erős, hatalmas, gazdag és művelt legyen, hogy minden polgárnak az országban a megelégedett boldog életet biztosíthassa. Szóval egy egyetemes polgári párt legyen, amelyben az állam minden polgára, rang, vagyoni értelmiség, vallás és felekezet különbségre való tekintet nélkül harcoljon a kitűzött szent cél elérése érdekében.

Mi kell, hogy legyen már most a párt programja:

Feltétlenül szükséges egy jó és gyors közigazgatás. Hogy a közigazgatás ilyen lehessen, mi annak a feltétele? Nézzük tehát mikor jó a közigazgatás? Ha a gépezet olyan, hogy minden szerve a kívánalmaknak megfelelően akadálytalanul működni képes legyen. Nézzünk most már egy hatalmas nagy technikai gépezetet, s látni fogjuk, hogy az akkor működik jól, ha minden géprésze feladatának megfelelő munkáját akadálytalanul végzi, no már most épp ilyen a jó közigazgatás. Az is csak akkor képes az állam és közérdeket szolgálva jól és egészségesen működni, ha minden ágazatának szükséges részei (tisztviselők, segédszemélyzet, alkalmazottak) megvannak és hivatásuknak megfelelőleg működni képesek lesznek (tehát kellő kvalifikáció, gyakorlott, fedhetetlen előélet stb.)

Gyors pedig a közigazgatás, ha minden hatóság és tisztviselő a hozzájuk jogvédelemért, jogsegélyért forduló állampolgároknak ügyesbajos dolgaikat a szükséghez képest ha kell, azonnal is elintézni képes, de semmiesetre oly huzavonával, hogy abból az állampolgárokat anyagi vagy erkölcsi vesztség érhesse. Mindezek felett áll az állam és közérdeket érintő ügyek elintézése, amelyek legtöbb esetben haladékok nem szenvedhetnek. Már most, hogy gyors legyen az államigazgatás, feltétlenül szükséges elsősorban, hogy minden tisztviselője az államnak képzett legyen, tisztában legyen kötelességeivel és olykellő gyakorlattal bírjon, hogy az államigazgatásban önállóan mindenkor felelőssége tudatában azon-

nal intézkedni, teremteni, ha kell rombolni képes legyen, amint azt az állam és a köz érdeke feltétlenül megkívánja.

Feltétlenül és elengedhetetlen kötelessége az államhatalomnak az államigazgatás terén a népek biztosítani a jó, egészséges és gyors állami adminisztrációt, mert minden kormányának fő feladata minden államban fenntartani a békét és a rendet azon államban, amelyet igazgat, a védelmet biztosítani külső és belső támadások ellen. Ez a főteendő, amit a nép mindenkor megkövetel kormányától. Az állampolitikus kimutatja azon okokat, amelyek, ha a kormány fenti feladatának megfelelően nem képes, kényuralmat okvetlenül kell, hogy szülessen. Ilyenek: a fajviszályok, a vallásos meggyőződés ellenéte, egyenlenségek a társadalom különböző osztályai között a helyi érdekek különfélesége stb. Ha mindezeket figyelembe vesszük, egy törvényt formulázhatunk: minél több ok van valamely országban a viszálykodásra, minél mélyebbek a viszálykodások, annál kevésbé fogja a nép a hatalmat megtartani, hanem az lassanként egy kényur kezébe megy át.

Történelmi valóság az, amit a különféle államok történeti lapjain olvashatunk. Látjuk évezredek óta az államok történetében, hogy a népek, az emberek társadalomban élnek és miért, — hogy biztonságban élvezhessék munkájuk gyümölcseit. Minden kormányának kikerülhetetlen végtete elveszni, amely e biztonságot népének megteremteni nem képes. A történelem lapjai igazolják, hogy az emberek mindig feláldozták a szabadságot a rendnek, mert polgárosult társadalomban a rend magának az életnek feltétele, míg a szabadság csak az élés módja. Rend nélkül nincs munka s munka nélkül nincs kenyér. A népek jobban szeretik, ha kell, szolgásgomban élni, mint fejlettségben elveszni a szabadság tiszteltére. Közleg az idő, amidőn az összes népek, egyik előbb, másik utóbb, nem fognak fennállani hagyni más hatalmat, mint azt, amely választás útján egyenesen képviseli a népakaratot s ekképp előbb-utóbb mindenütt a valódi népakaratot képviselő parlament, államhatalom kell hogy létesüljön. Aristoteles, a nagy böles mondja is, hogy „a valódi demokrácia a legszilárdabb államforma, illetve kormány, mert a többség az, amely benne uralkodik és mert az egyenlőség, melyet benne minden polgár élvez, kedvelté teszi az alkotmányt, mely azt adja.” Aristoteles szerint is tehát az államhatalomnak, hogy szilárd legyen a kormány, hogy erős, kedvelt és igazságos legyen, feltétele, hogy a többség akarata érvényesüljön a képviselői kormányban. Ha most mélyebbre hatunk a dologba és felteszünk a kérdést, mely nép legalkalmasabb a valódi demokrácia fenntartására, be kell látnunk, hogy a földműves neosztály. És valóban látjuk, hogy ezek egyszerűen munkájuk gyümölcseiből élnek, ragaszkodnak a rendhez, szükségük korlátolt sorsuk egyenlő, nem ismerik a féltenséget sem a fényűzést, az egyenlőtlenség ezen átkos gyümölcseit és a társadalmi viszályok ezen kikerülhetetlen forrásait. Demokráciát fenntartani kizárólag a városokra támaszkodva a vidékek ellenére a leghiubb kísérlet. Tehát a jó demokratikus államban kell hogy minden polgárt bizonyos korlátok között megillesse a részvétel az államigazgatásban. Az ily kormányának kötelessége biztonságot teremteni, hogy mindenki megköthessék, eleget tehessen szükségleteinek, szabadon használhassa tehetségeit ama korlátok között, melyeket mások jogának tisztelése kitűz. Ily kormány alatt rend és igazság uralkodik, biztosítva van a munka joga és a törvényes tulajdon a munka gyümölcse. De mindezen dolog az egész nemzet érdekében fekszik. Arra tehát, hogy a nép tömege a jó kormányt támogassa, elég hogy észre vegye a szükséges viszonyt, mely e dolgok és a jól felfogott érdekek között létezik. De ha a nép nincs any-

nyira felvilágosítva, hogy e viszonyt átlássa, ha azt képzei, hogy erőszak és fosztogatás által javíthat sorsán, vagy hajlandósága van azokra hallgatni, kik esetleges felfordulásoknak hívei: akkor mindenkinek szavazati jogot adni annyi, mint a szabadság sirját megásni. Mirabeau azt mondja: „Az ész a világ ura” tehát az igazságnak, jó közigazgatásnak, előrelátásnak vannak bizonyos szabályai, melyeket az országnak meg kell tartani, ha fennállani s gyarapodni akar. Jó elv, csupán azokat kell kormányra vagy a kormányzók választására hívni, kik képesek e szabályokat elismerni és azok tudatában vannak olyképp, hogy azokat az államigazgatásban érvényre juttatni képesek is legyenek. Általános szavazati jog föltétele tehát a jó demokratikus államformának, mert nincs jobb politikai nevelés mint részt venni a választói mozgalomban s a szavazásban. Szavazati jogot kell tehát adni az állam valamennyi polgárának vallás és nemzetiségi különbségre való tekintet nélkül, aki elegendő ésszel bír felismerni és megítélni a viszonyt, mely létezik a közügy igazgatása és saját érdekei között.

Allampolgárok! Tömörülünk kell egy pártba! Felhagyni az áldatlan pártpolitikai viszálykodásokkal és közös erővel, egyenlő jogokkal és kötelességekkel közös munkával oda hatni, hogy az egész nemzet akaratát képviselő népképviselői kormánnyal bíró jó demokráciát teremtsünk és hatalmas megdönthetetlen alapokra helyezve, azt megrázkódtatások nélkül fenntartani iparkodjunk. Dolgozzunk közös akaratral, mert az államunknak közös eredményes munkára van szüksége.

Nebézkés a mai államigazgatás, mivel a kormánynak kötelességét teljesíteni nem áll módjában, mert hivatásuknak a mai hivatalok megfelelni nem képesek, hiányzanak a szakemberek a kellő gyakorlati és lelkiismeretességgel bíró tisztviselők, avatlatlan egyének működnek — kevés kivétellel — kik hiányával vannak a kellő kepesítésnek, hosszú évi megfelelő gyakorlatnak és ami a fő, így nem rendelkezhetnek a jó, gyors és egészséges államigazgatáshoz szükséges érteki képességgel — ezek nélkül pedig adminisztrálni jól nem lehet, ez csak hanyatlás és lassu, de biztos haldoklás lehet, amelynek következménye az általános öszszeszedés kell hogy legyen minden téren. Ma, mondhatni, áll az adminisztráció, avagy ha nem is áll, nem szakszerű módon működik, amit éreztetnek a közállapotok (a drágaság, a pénz értékesíthetése, ipar és kereskedelem pangása, a közlekedési zavarok és nehézségek, rossz pénzügyi igazgatás, a nagy és elviselhetetlen gyakori adók, a bizonytalan személyi és vagyonbiztonsági állapotok, az elmaradt földművelés, az alhanyatló állattenyésztés, a közegészségi állapotok rosszabbodása stb.) Hogy a közállapotok ilyenek, legeklatásában igazolja Marinkovity belügyminiszter ur legújabbán tett nyilatkozata, mely szerint „valamennyi politikai pártra való tekintet nélkül az adókötetelek érdekében is jó volna a szétmállott állami hordót, amelyből már annyi idő óta és minden irányban kiszivárogo, minél előbb a bronesokkal öszszeszeríteni”, — illetve a szétmállt állami hordóra reá erősíteni, más szóval legfőbb ideje a zilált állapotokon segíteni.

Teremtsünk és alkossunk tehát egy valódi népképviselői kormányt, amely képes lesz felismerni az államigazgatás mai bajait, amely a nép kívánságait, jogait tiszteletben tartani kötelességének fogja ismerni, amely hatalmát az állam és a közérdek előmozdítására fogja fordítani, amely az államot erős, szilárd alapra fogja helyezni, gazdaggá, erőssé fogja tenni és így az állam valamennyi népének a megelégedett, boldog életet biztosítani képes lesz a szabadság, egyenlőség, testvériség szent jelszavai alatt.

4. oldal.

sebb uton nemzetet kormányges jó törletben távény telj az állam a magánmenő módeni és b lességéne tekintti.

Ha mo tekintjül hogy szé amelyek külön m követeln kormányjuk ezen ben a k látjuk, a a korm esetlege közre ta a talán sabb. az a legm ratát, t nyoz. n finom lenit s mellet iparko tora a

Ezért hogy e ban az és fele tet nél gárain viselet ily né lehet l a kor az áll. ténjer ják. n eszmé szer é nyos szelle donsé lamel szág ezek mind talon az or lessé válts tová kedé jon, elég tétel hog jon, nek tosi den ága hog szül pec jár ber go: hó szí ler sze ga fe ha ut tá ny le al

Ljubljana Hitelbank

novisadi fiókja, Futaki-utca 4. sz. Központ: Ljubljana.

Fiókok: Brežice, Celje, Görz, Klagenfurt, Maribor, Kranj, Ptuj, Sarajevo, Split, Triest.

Folyósít kölcsönöket; elfogad takarékbetéteket; vesz és elad értékpapírokat, idegen pénznemeket és devizákat; teljesít fizetéseket az összes bel- és külföldi bankhelyekre. Sürögnyocim: LJUBLJANSKA BANKA.

TELEFONSZÁM: 57.

169

TELEFONSZÁM: 57.

Bécsi gázborsz. daraboszszen

valamint 108

elsőrendű Montana kovácszszen

érkezett helybeli raktáramra és további mennyiségek utban vannak.

Nagyban és kicsinyben árusítom.

HERCOG GYULA

szén- és tüzfakereskedése Vel. Becskerek, Skerliceva (Városház) utca 2. szám.

Interurban telefonszám 85.

TÜKÖRKÉSZÍTÉS

Üvegcsiszolás 186

Foltos tükröket garancia mellett javít

„VITRUM“ NOVI SAD, Futoska u. 106. sz.

Stabil gépészek

gőzmalomban vagy más iparvállalatnál

állást keres.

Cím megtudható „Schmoika“ hirdető-irodában Novi Sad, Futoska ul. 24. sz. Telefon 276. 187 Telefon 276

Telefon 329. Telefon 329

Vas- és fémöntőde

üzemben van. 152

Galvanizáló- és nikkelező műintézet

megnyitlik legközelebb.

Krausz Gyula

Vel. Becskerek, Gundulityeva (Toldy Ferenc) u. 7. — Veszék! Óeska hulladék sarga- és vörörszet, alumíniumot.

Tanoncok felvételnek.

Fényóoszlopok

villanyvilágítási, távirtda és egyéb célokra alkalmas állványoknak való szálfa, faragott épületesfák, mindenfajta épület és elsőrendű erdélyi asztalos-aru, allandóan nagy készlet raktáron. Jutanyo arak!

Kovinska Banka faosztálya KOVIN. 82

Édes narancs 160

Kristálycukor

Süveg- és kockacukor

Szép fehér örölsó

Hordós és ladás petróleum

80%-os ecetsav

Ammoniakszóda

Lekvár és szilva

és minden egyéb cikk jutányos árban kapható

özv. Guttman Jakabné és Fiai-nál.

GÉPEK
fa, bádóg és fém
megmunkálására, valamint
SZERSZÁMOK
transzmissziók és benzínmotorok
allandóan raktáron:
Karl Jetzbacher Zagreb
Vlaška ul. 25. Telefon 4-90.
Sajat gyárak Bécsben.
Kerjen ajánlatot!

Tisztelettel értesitem az ügyvéd, kir. közjegyző és bíró urakat, valamint a többi, ezen tekintetben érdekelt t. közönséget, hogy az 1922. évre szóló

ÜGYVÉDI NAPLÓ

elkészült és kapható

Djordje Luković Novi Sad

Dunavska ulica 13. szám alatt levő nyomda, papirkereskedés és könyvkötészetében. 128

PARAMON

GUMMI CIPŐSAROK. — UTÓLÉRHETETLEN TARTÓSSÁGU. — Gyár: Bratislava-Petržalka.

Elárusító iroda: PARAMON-GUMMIINDUSTRIE 1881 Wien, VII., Neubaugasse 7.

Raktár: ECKSTEIN JÁNOS ÉS FIA cégnél, Veliki Becskerek.

FIGYELEM!

Egy 60 év óta fennálló

FÜSZERÜZLET

a város központjában más vállalkozás miatt szabadkézből

ELADÓ.

Bővebbet a Torontál kiadóhivatalában 190

Szilvórium

prima minőségben, előnyös árban beszerezhető 245

KOHN IGNÁC szilvóriumfőzdejében Vel. Becskerek, a nagyhíd mellett. Telefon 91.

Eladó ház Debeljačán

a piactéren, új, modern sarokház, összes melléképítményekkel; alkalmas üzletnek, kávéháznak, banknak is. OLASZ PAL 687 szám 159

Aki mész- és cement- 161

szükségletét idejében fedezni akarja, már most megrendelheti kisebb mennyiségben vagy vagonfőteiben. Mész direkt az égetőkemencéből érkezik. STEIN IGNÁC Debeljača. Telefonsz 20.

2 darab 4 osztályu **álló sikszi**

Hocht és Stierschneider-féle gyártmány kifogástalan állapotban, üzemnagyobbitás miatt olcsón eladó. — Üzemben látható minden munkanap. — = 177 Paromlin Gizella Virovitica.

Eladó egy jókarban levő rövid zongora és egy új pedálos cimbalom.

Cím: 185 Gerő Károly, Torontálorszi.

Hübsche Frau

wünscht die Bekanntschaft eines Herrn, mit dem Sie Ihren Aufenthalt in Veliki Becskerek angenehm verbringen kann. — Briefe mit Adresse erbeten unter „Rekord“ Post-restante Vršac, Hauptpost. 188